

1. Apa itu fatwa?

Fatwa adalah pendapat tentang persoalan hukum Islam yang diberikan oleh alim ulama yang berkelayakan. Ia tidak mengikat secara sah ke atas negara Indonesia. Kandungan fatwa dibangunkan oleh fuqaha Islam berdasarkan kajian dan pembahasan al-Quran, Sunnah (cara nabi, terdiri daripada hadis, riwayat ucapan dan perbuatannya), ijmak di kalangan ulama, dan penaakulan analogi.

Fatwa Majelis Ulama Indonesia tidak berada dalam hierarki undang-undang. Namun demikian, fatwa yang dikeluarkan oleh Majelis Ulama Indonesia ini dianggap sebagai rujukan (doktrin) dalam ilmu hukum itu sendiri, sebagaimana yang kita ketahui sumber hukum berasal dari hukum adat, undang-undang, dan perjanjian. Fiqh, serta doktrin itu sendiri. Doktrin adalah pernyataan yang dikeluarkan oleh seseorang yang pakar. Dalam kes ini, semua pihak bersetuju dengan pakar undang-undang dan kenyataan tersebut. Jadi Majelis Ulama Indonesia adalah sebuah organisasi masyarakat, tetapi ia bukan budaya atau adat kepunyaan negara dan tidak mengenal pasti negeri (Nasution, 2018).

2. Apakah implikasi fatwa ini kepada manusia dan Bumi?

Fatwa mengenai perubahan iklim global boleh mempunyai beberapa implikasi kepada manusia dan planet ini:

- Kesedaran dan Pendidikan: Ia boleh meningkatkan kesedaran di kalangan umat Islam tentang graviti perubahan iklim dan keperluan mendesak untuk melakukan tindakan. Dengan merangka perubahan iklim dalam konteks ajaran agama, ia boleh bergema dengan penganut pada tahap yang lebih mendalam dan menggalakkan mereka untuk mendidik diri mereka tentang isu alam sekitar.
- Perubahan Tingkah Laku: Fatwa boleh mempengaruhi tingkah laku dan pilihan gaya hidup individu. Sebagai contoh, ia boleh mendorong umat Islam untuk mengamalkan amalan yang lebih mampan dalam kehidupan sehari-hari mereka, seperti mengurangkan penggunaan tenaga, meminimumkan pembaziran, dan menyokong inisiatif mesra alam.
- Penglibatan Komuniti: Ia boleh memupuk penglibatan dan kerjasama komuniti dalam menangani isu perubahan iklim. Komuniti boleh berkumpul untuk melaksanakan inisiatif alam sekitar, seperti penanaman pokok, kempen pembersihan, atau mempromosikan penyelesaian tenaga boleh diperbaharui.
- Advokasi Dasar: Fatwa boleh memberikan kuasa moral untuk menyokong perubahan dasar di pelbagai peringkat, dari tempatan ke antarabangsa, dan eksekutif kepada perundangan. Ia mungkin menggalakkan kerajaan dan organisasi untuk mengutamakan pemuliharaan alam sekitar, menggubal peraturan yang lebih kukuh untuk mengurangkan pelepasan gas rumah hijau, dan melabur dalam infrastruktur tenaga boleh diperbaharui.
- Dialog Antara Agama: Perubahan iklim ialah isu global yang melangkaui sempadan agama dan budaya. Fatwa mengenai perubahan iklim boleh menjadi asas untuk dialog dan kerjasama antara agama, kerana ia menonjolkan tanggungjawab bersama semua agama untuk melindungi planet ini dan melindungi generasi akan datang.

- Keadilan Iklim: Perubahan iklim memberi kesan yang tidak seimbang kepada masyarakat yang terdedah, termasuk kebanyakan negara Islam. Fatwa boleh menekankan kepentingan keadilan dan kesaksamaan iklim, menyokong dasar dan tindakan yang mengutamakan keperluan populasi terpinggir yang paling terjejas oleh krisis iklim.
- Kesan Global: Memandangkan jangkauan global Islam, fatwa mengenai perubahan iklim boleh memberi kesan yang ketara melangkaui negara majoriti Muslim, mempengaruhi sikap dan tindakan di kalangan umat Islam di seluruh dunia dan menyumbang kepada usaha antarabangsa yang lebih luas untuk memerangi krisis iklim.

3. Mengapa ia penting?

Fatwa mengenai perubahan iklim adalah penting kerana beberapa sebab:

- Pengaruh Agama: Fatwa ialah pendapat tentang persoalan hukum agama yang dikeluarkan oleh ulama Islam, memberi panduan dalam pelbagai aspek kehidupan berdasarkan ajaran Islam. Apabila fatwa dikeluarkan mengenai perubahan iklim, ia memberi erti yang besar dalam masyarakat Islam, mendorong mereka untuk mengambil serius isu tersebut.
- Tanggungjawab Akhlak: Fatwa tersebut menekankan tanggungjawab moral umat Islam untuk menjaga alam sekitar yang dilihat sebagai amanah daripada Allah mengikut akidah Islam. Ini memupuk rasa kewajipan di kalangan umat Islam untuk melibatkan diri dalam penjagaan alam sekitar dan amalan lestari.
- Jangkauan Global: Islam ialah salah satu agama terbesar di dunia, dengan pengikut merentasi benua. Apabila pemimpin Islam mengeluarkan fatwa mengenai perubahan iklim, ia boleh menjangkau berjuta-juta orang, meningkatkan kesedaran dan mempromosikan tindakan pada skala global.
- Pengaruh Dasar: Pengisyiharan agama seperti fatwa boleh mempengaruhi pendapat umum dan penggubalan dasar. Dengan mengetengahkan perubahan iklim sebagai isu kritis, fatwa itu boleh mendorong kerajaan dan organisasi untuk mengutamakan dasar dan inisiatif alam sekitar, yang membawa kepada tindakan nyata untuk mengurangkan perubahan iklim.
- Alat Pendidikan: Fatwa berfungsi sebagai alat pendidikan, meningkatkan kesedaran tentang ajaran ekologi dalam Islam dan mendorong umat Islam untuk mengintegrasikan kesedaran alam sekitar ke dalam kehidupan seharian mereka. Ia menggalakkan pembelajaran tentang amalan lestari dan keserasiannya dengan prinsip Islam.

4. Apa yang anda boleh buat?

Selepas fatwa mengenai perubahan iklim telah diberikan, terdapat beberapa tindakan yang boleh diambil oleh individu, komuniti dan penggubal dasar untuk melaksanakan panduannya dan menangani isu tersebut dengan berkesan:

- Pendidikan dan Kesedaran: Sebarkan kesedaran tentang fatwa dan kepentingannya di kalangan masyarakat Islam dan selainnya. Mengadakan acara pendidikan, wacana awam, dan bengkel untuk membincangkan implikasi perubahan iklim dan tanggungjawab yang digariskan dalam fatwa.
- Inisiatif Komuniti: Menggerakkan komuniti untuk melaksanakan inisiatif alam sekitar selaras dengan panduan fatwa. Ini termasuklah menganjurkan kempen pembersihan komuniti, amalan pertanian mampan dan menyokong projek tenaga boleh diperbaharui tempatan.
- Advokasi dan Perubahan Dasar: Gunakan fatwa sebagai asas untuk menganjurkan perubahan dasar di pelbagai peringkat kerajaan. Mendorong peraturan yang lebih kukuh untuk mengurangkan pelepasan gas rumah hijau, menggalakkan penggunaan tenaga boleh diperbaharui dan melindungi komuniti yang terdedah daripada kesan perubahan iklim.
- Kerjasama Antara Agama: Terlibat dalam dialog dan kerjasama antara agama untuk menangani perubahan iklim secara kolektif. Bekerjasama dengan wakil daripada komuniti agama lain untuk mempromosikan penjagaan alam sekitar dan menyokong dasar yang melindungi planet ini.
- Kerjasama Antarabangsa: Menyokong dan mengambil bahagian dalam usaha antarabangsa untuk memerangi perubahan iklim. Menyokong perjanjian dan inisiatif global yang bertujuan untuk mengurangkan pelepasan karbon, melindungi biodiversiti, dan menangani punca kerosotan alam sekitar, terutamanya di wilayah dan negara yang paling terjejas.
- Penyelidikan dan Inovasi: Melabur dalam penyelidikan dan inovasi untuk membangunkan teknologi dan penyelesaian baharu untuk mengurangkan dan menyesuaikan diri dengan perubahan iklim. Sokong inisiatif yang menggalakkan pembangunan mampan, pemuliharaan dan pembinaan daya tahan di kawasan terdedah.

Dengan mengambil tindakan ini, individu dan komuniti boleh menterjemahkan prinsip yang digariskan dalam fatwa mengenai perubahan iklim kepada langkah konkret yang menyumbang kepada masa depan yang lebih mampan dan berdaya tahan untuk semua.